

References:

1. Vyshkin E.G. The doctrine of the word. A.A.Potebni and some problems of lexical semantics: . Autoref. diss. ... Candidate of Philology. sciences. Saratov: 1982. 24s.
2. Dzhideeva K.H. Poetic translation and historical and literary process. From the history of poetic translation of Russian classics in Kyrgyzstan.-Frunze: Kyrgyzstan, 1980. 192s.
3. Writers of Soviet Kyrgyzstan. Guide/Authors compilers: K.Botayarov, R.Momunbayeva. Frunze:Adabiyat, 1989:656c.
4. Shapovalov V.I. Contexts of translation. Articles from different years. Bishkek: b.u.i., 2004.407p.
5. Dzholdoshbekov A.K. Translation and problems of psycholinguistics// Proceedings of the Kyrgyz State University named after the 50th anniversary of the USSR. The Romano-herm series.philol. and the methods of the Rev. Foreign language. Issue 7, ch. I. Frunze, 1975. 14-22s.
6. Dzholdoshbekov A. J. Nemis zhana Kyrgyz tilderinin phonomorphologiyalyk typologiyasy (Comparative typology of German) Bishkek, 2009. 22-35s.
7. Komissarov V.N. Theory of translation (Linguistic aspects):Textbook for students. In-in and fac-in foreign language-M.:Higher School,, 1990.pp.110-112
8. Karaeva Z.K. Translation and semiotics. Multilingual existence of the epic "Manas" and theoretical and methodological problems of translation studies. Bishkek: B.U.N., 2006. 332c.
9. Citations and writings 15c
10. Nida E. Towards f science of translating/Leiden (Holland): E.Y.Brill,1964.116p.

УДК 82-3(575).2

DOI 10.33514/ВК-1694-7711-2022-1 (1)-54-60

Казиева К. К.

Издөнүүчү, КРнын Улуттук илимдер академиясы
Ч.Айтматов атындагы Тил жана адабият институту

Казиева К. К.

Соискатель, Национальная академия наук КР. Институт языка и литературы
им. Ч.Айтматова

Kazieva K. K.

External doctoral candidate, National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic., Institute of
language and literature named after CH. Aitmatov

“ИНИМЕ КАТТАН” УЛУТТУ САКТООНУН ФИЛОСОФИЯСЫНА ЧЕЙИН

(С.Байгазиевдин публицистикасы жөнүндө)

«ОТ ПИСЬМА БРАТУ» К ФИЛОСОФИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ

(О публицистике С. Байгазиева)

**"FROM A LETTER TO A BROTHER" TO THE PHILOSOPHY OF NATIONAL
DEFENSE (On the journalism of S. Baigaziev)**

Аннотация: Макалада Советбек Байгазиевдин чечмелөөсүндөгү адам, табият, цивилизация кагылышы жөнүндөгү, социалдык-педагогикалык, философиялык публицисттик ишмердүүлүгү, ааламдык маселелер жана инсандын өз алдынчалуулугу

жөнүндөгү публицисттин көз карашы, ой-жүгүртүүлөрү талдоого алынып, басып өткөн өмүр жолуна анализ жасалат.

Аннотация: В статье будут проанализированы взгляды и мысли публициста о конфликте человека, природы, цивилизации, социально-педагогической, философской публицистической деятельности, глобальных проблемах и самостоятельности личности в толковании Советбека Байгазиева.

Негизги сөздөр: адам, табият, цивилизация, социалдык педагогика, инсан, көз караш, публицист, тарбия, Советбек Байгазиев.

Ключевые слова: человек, природа, цивилизация, Социальная педагогика, личность, мировоззрение, публицист, воспитание, Советбек Байгазиев.

Key words: man, nature, civilization, social pedagogy, personality, worldview, publicist, education, Sovetbek Baygaziev.

Эгемендүү Кыргызстандын жаңыча саясий-демократиялык, социалдык-экономикалык шарттарында, бир жээктен экинчи жээкке, бир коомдук түзүлүштөн экинчи коомдук түзүлүшкө өтүү кыйын-кезеңине байланышкан кризистүү кырдаалдарда өзүнүн табияты боюнча добулбасчы, трибун, жар чакыруучу, кайгуулчу, көйгөйлөрдү көтөрүүчү, чындык үчүн чыркыроочу болууга чакырылган публицистика озунуп алдыга чыгып келди. Өзгөчө, трибуналык-оратордук публицистикалык эркин речь (Топчубек Тургуналиев, Казат Акматов, Дооронбек Садырбаев) өзүнүн күжүлдөгөн күжүрмөн духун ачык жана чечкиндүү көрсөттү. Эгемендүүлүктүн публицистикасын өнүктүрүүдө улуу жазуучубуз Ч.Айтматовдун ролу дагы да артты. “Аскада калган аңчынын ыйы”, “Канткенде адам уулу адам болот?” китептери). Ч.Айтматовдун артынан Советбек Байгазиев, “Кыргыз публицистикасынын Кыз Сайкалы” деп аталган Кален Сыдыкова, Султан Раев, Абдиламит Матисаков, Алым Токтомушев, Абдыкерим Муратов ж.б. сыяктуу публицисттердин жаңы тобу өсүп чыкты. Кыскасы, эгемендүүлүктүн жылдарында кыргыз публицистикасы өзүнүн тарыхый жаңы деңгээлине ээ болуп, өнүгүүнүн сапаттык жаңы баскычына көтөрүлүп чыкты деп айтууга негиздер бар.

Улуттук публицистикабыздын өнүгүүнүн жаңы тепкичине көтөрүлүшүнө өзгөчө чоң салым кошкон инсан – бул окумуштуу-жазуучу Советбек Байгазиев деп эсептейбиз. Ал публицистикалык чыгармачылыкка тийип-качып иштебей, туруктуу түрдө күн-түн тер төгүп, керек болсо публицистикага өмүрүн сайып, ашып-ташкан сүйүү менен мээнеттенип, чыгармачылыктын бул түрүнүн оор ташын ийни менен өйдө карай түртүп жылдырып отурду. Кыргыз адабиятынын тарыхында публицистика боюнча 7 том китеп чыгарган Советбек Байгазиевдей калемгер болбосо керек. Айтылгандардан улам белгилүү илимпоз, прозачы, педагогика илимдеринин доктору Сулайман Рысбаевдин төмөнкү сөздөрүн эске түшүрүү ылайык: “Сөз эркиндиги келгенде С.Байгазиевдин талант-шыгы ушул публицистика жанрында кеңири ачылды. С.Байгазиев, поэзияга кайрылса да, педагогикага кайрылса да, этикага кайрылса да жазган бардык эмгектеринде философиялык дух өзөгүн ээлеп, публицистикалык бийик добуш угулуп турат. Публицистикалык жатык тил, публицистикалык кенен чабыт кулач жайып, публицистикалык так илик жана корутунду чыгарылат. Өзүнүн автордук бараандуу образы алыстан эле даана көрүнүп турат. Анын публицистикаларын карап туруп, бүтүндөй кыргыз публицисттеринин эмгегин ага салыштырып баалоого да болот. Эгер, «Кыргыз публицистикасында ким бар?» деп сураса, ойлонбой туруп эле: «Кыргыз публицистикасынын жүгүн нардай көтөргөн С.Байгазиев бар»

деп, атын биринчи атасак жаңылышпайбыз». (С.Рысбаев «Байгазиевдин бейнесине сүртүмдөр» - китепте: С.Байгазиев, Окутуунун жана тарбиялоонун философиясы - Бишкек, 2012). Ал 80-жылдардын аягында Мамлекеттик тил маселеси өлкөбүздө курч коюлуп турган чакта, атуулдук жигер менен эне тил жана аны бала бакчаларда, мектептерде окутуу проблемаларын активдүү көтөргөн. Мамлекеттик тил маселеси көтөрүлүп жатканда, 1988-жылы Кыргызстан жазуучулар союзунда эне тил маселесине арналып өткөрүлгөн кецири пленумда жасаган «Эне тил тагдыры - эл тагдыры» аттуу курч доклады резонанска ээ болуп, кийин ушул наамдагы макаласынын аты республикалык газеталардын рубрикасына айланып, эл оозуна кирип кеткен. Ошондон тарта публицисттин макалалары “ат тезегин кургатпай” басма сөз беттерине жарыяланып келди. Алардын айрымдарынын эле аттарына көңүл буруп көрөлү: «Биз кимбиз?», «Кыргыз көчү кайда барат?», «Кыргыз букарасынын социализми: ал кандай эле?», «Орус генералы кыргыз сулуусуна эмне учун кулдү?», «Көнүмүштөрдүн жана догмалардын алкагында», «Парторг Кочкорбаев деген ким? же догматизмдин кыргызча варианты», «Ата журттун он тиреги», «Улуттук идеологиянын концепциясына штрихтер», «Ала-Тоодо эки цивилизациянын кагылышы: оңу жана солу», «Кыргызстанда демократиянын жаралуу драмасы», «Кыргызстандын билим берүү концепцияларындагы космополитизм же өлкөбүздүн билим системасынын айрымалуу улуттук мүдөө - миссиясы барбы?», «Эне тилибиз глобалдашуу коркунучу астында: эмне кылуу керек?», «Империянын окуу китеби», «Орхон-Енисей жазууларынын ташка чегилген осуяттары» «Ч.Айтматовдун планетардык философиясы», «Олуя Калыгулдун жети осуяты», «Достоевскийдин этикасы», «Алдыда адамзатты саясатчы», «Каратөлөктүн тагдыры күтүп турабы?», «Катастрофа алдында ачылган сыр», «Глобалдык адеп – ахлак кризиси жана Кыргызстандагы муундар тарбиясынын ачуу чындыктары», «Батыш – Чыгыш маселесине карата», «Цивилизация жана бүркүт уя», «Улутсуз, тамырсыз космополитизмдин улуттук баалуулуктарга негизделген тарбия стратегиясына карай», «Улуу Манастын дөөлөттөрү - улуттук тирөөчтөрү», «Ак калпак журтту сактоонун идеологиясы» ж.б.

Мына ушинтип, макалаларынын аттарынан, темаларынан эле улуттук, мамлекеттик, жалпы адамзаттык, глобалдык деңгээлдеги проблемалардын үстүндө ой чуркатып, акыл тегерете билген, ой жүгүртүү масштабы кенен публицисттин интеллектуалдык жана улутмандык жаңы деңгээлин байкай алабыз. Буга байланыштуу эл мугалими Бектур Исаковдун төмөнкү сөзү эске түшөт: «Советбектин өздүк китепканасында эмнелер гана жок. Китеп текчелери табигый илимдерден тартып, философия, педагогика, психология, политология, социология, адабият таануу боюнча түркүн китептерге толгон. Советбек ошол ар түрдүү илимдердин китептерин сызып-чийип окуган. Ошон үчүн даярдыгы эң мыкты интеллектуалдуу аалым. Ошон үчүн анын ой жүгүртүүлөрү, чечмелөөлөрү, көрө билүүсү кабыл алуусу, көз караштары кеңири» (Кутбилим №47, 2017).

Чынында эле, публицист болуш үчүн терең маалыматтуу, ар тараптуу илим – билимдүү, маселеге бийиктен серп салган, талдай билүү жөндөмү күчтүү, көрөгөч, көчтүн алдында жүрүп, жол көрсөтө билген инсан болушу керек. Мындай болбосо, публицист алдыга турмуш коюп жаткан коомдук – саясий, тарыхый-маданий, рухий – философиялык, моралдык-этикалык, экономикалык курч проблемаларга «тиш сала» албайт, талкуулай да, чече да албайт. С.Байгазиевдин публицистикалык эмгектери ар түрлүү гуманитардык илимдердин айкалышуусу менен жазылгандай туюлуп, синтездүү, синхрондуу көрүнөт.

Ошон үчүн академик Алтай Бөрүбаев «Байгазиевди алмазга салыштырам. Алмаз көп көп кырдуу, сырдуу болот» деп баалап жатат.

С.Байгазиев көптөгөн илимий - публицистикалык көркөм – адабий публицистикалык, педагогикалык - публицистикалык, публицистикалык - эссе, таалим – тарбия китептерин жаратып, окурмандарга тартуулады. Алардын айрымдарын атай кетели: «Кыргыз манаптарынын патриотизми», ж.б. Анын “Атуул жана Ата журт” (1990), Гумандуу педагогика (2006), “Чынгызга карышкырдан кат” (2008) “Кишенден бошонгон рухтун ырлары” (2009), “Кыргызстандын жаштарын рухий-адептик жана патриоттук жактан тарбиялоо концепциясы” (2011), “Окутуунун жана тарбиялоонун философиясы” (2012), “Ала-Тоодогу агартуу тарыхынын “ак тактары” (2012), “Кыргыздын улуу ойчулдарынын жана баатырларынын осуяттары – ата журт тиреги” (2013), “Улуу “Манас” эпопеясы – дүйнөлүк көркөм маданияттын өчпөс жылдызы”(2016), “Чыгармачыл изденүүнү өксүткөн педагогикалык догмалардан окуучуну өстүрүп-өнүктүрүүнүн диалектикасына карай” (2017), “Байыркы Орхон-Енисей жазууларынын этикасы жана педагогикасы” (2017). Мындан сырткары 2020-жылы Публицистикалык эмгектеринин 7 томдугу жарык көрдү. 7 томдуктун да атын аттарын атай кетели:

1. “Манас” жана Ч.Айтматов,
2. Цивилизация жана ата журт тагдыры,
3. Улутум кыргыз – урааным Манас!,
4. Канткенде адам уулу адам болот?
5. Таланттар жана тагдырлар,
6. Кыргыз калкынын рухий-адептик маданиятынын асыл дөөлөттөрү,
7. Интеллигенция жана улут келечеги.

Профессор Н.Ишекеев бул томдуктарга: “окумуштуунун ар бир эмгегинде бою бир карыш, ою мин карыш подтексттер, ойлор катмарланып жатат. Анын көркөм публицистикалык философиясы миң кырдуу, миң сырдуу” – деп жогору баа берет. Буга кошумча айтарыбыз, С.Байгазиевдин эмгектеринин өзөгүн глобалдашуунун шарттарында эне тилди жана улутту сактоо, улуттук ар намыс философиясы, өсүп келе жаткан муундарды кыргыз рухунун фундаменталдуу баалуулуктарынын негизинде атуул, улутман кылып жетилтүү идеясы, чет жактык чоочун, жат идеологиянын кулу болуучулукка, массалык маданияттын экспанциясына каршы күрөштүн пафосу кызыл сызык болуп - аралап өтөт.

Айтмакчы, С.Байгазиевдин эмгектери окурмандар журту тарабынан жана интеллигенция өкүлдөрү тарабынан бааланып келет. Анын публицистикасы жөнүндө КРУИАнын мүчө-корреспонденти А.Садыков: “Ч.Айтматовдон кийинки азыркы учурдун залкар публицисти – Советбек Байгазиев. “Цивилизация жана Ата Журт тагдыры” – абдан оригиналдуу жазылган эмгек. Өзгөчө автордун ушунчалык көп окуп, көп билген эрудициясы бизди абдан таңгалдырып тамшантты” – деп жазат, “Кыргыз залкарлары” китебинде.

Кайдасың, Асан кайгы? же Чынгызга карышкырдан кат» деген публицистикасын жазды. Терең ой-толгоолорун монолог аркылуу берип, кабырга кайыштырган проблемаларды диалог аркылуу талкуулап, айтор публицистиканын сүрөттөө каражаттарын жаңылоого кыйла аракет жасаган» - (Аскар Медетов «Кутбилим», 13.02.1997).

«С.Байгазиев - журтубуздагы бышып жетилген көйгөйлөрдү калк астында төгөрөгүн төп кылып, кылымдын кыйырына, урпактын учуна жеткире айткан добулбасчы публицист, көйкөшкө атуул». (Бектур Исаков - Кыргыз Республикасынын Эл мугалими. (Кыргыз Руху,

28.11.06.). «Ал ар кандай проблемага өзү жазгандай «ободогу бүркүттүн көзү менен» карачу да, маселенин көзүн таап, бутага даана аткан сапаты менен мектеп проблемаларын, көйгөйлөрүн таасын, таасирдүү жазып, бул багытта опол тоодой эмгек кылды. Азыркы кыргыз «жоокерлери» башкача. Алардын колунда найза жок. Алардын оозунда кеби, колунда калеми бар. Бул ар улуттун руханий дүйнөсүн байытуу үчүн, ааламдашуу алкагында Ала-Тоону ылайлап келе жаткан бөтөн маданияттын баскынчылыгын ооздуктоо үчүн майданга чыккан. Ошол жоокер-майданчылардын алтандарынын бири Советбек Байгазиев». (Абдыкерим Муратов Заман Кыргызстан, 01.12.06). Публицисттин эмгектерин окуп, «С.Байгазиев кыргыз адабиятында публицистиканын жогорку үлгүлөрүн жараткандардын бири» - деп белгилейт Кыргызстан журналисттер союзунун төрагасы Абдыкадыр Султанбаев. «С.Байгазиевдин улуу «Манас» эпосунун руханий баалуулуктары, этикалык-философиялык нарктары, пагриоттук дөөлөттөрү, гуманисттик кенчтери жөнүндөгү илимий-популярдуу жана публицистикалык эмгектери өзүнчө бир чоң жана кецири сөзгө арзыйт». (Кубат Чекиров). «Чыныгы публицист, коомдогу, эл турмушундагы эң талылуу маселелерди көтөрүп, жалпы коомдук пикирге зор таасир тийгизе билиши керек десек, бул айтылгандар Советбек Байгазиевге толугу менен туура келет. Ал Кыргызстандагы публицистиканын тирүү классиги деп баалаганга татыктуу» (Жолдош Турдубаев) «С.Байгазиевдин «Гумандуу педагогика жөнүндө сөз» аттуу китеби билим берүүнүн философиясы жана мугалим менен окуучунун кызматташтыгынын гуманисттик маңызы жөнүндөгү эмгек катары мектеп педагогдорунун баалап-барктаган китебине айланган» (Материалы международной конференции, том 2, Бишкек, 2002, 90-91-б.).

«Болор бала бешикте булкунат, болор кулун желеде жулкунат» деп элдин макалда айтылгандай, С.Байгазиев окуучу кезинен эле колуна калем кармап, адегенда райондук газетага, андан кийин областтык, республикалык газеталарга чейин майда кабарларды баймабай жазып, бара бара чоңураак сын макаларларды жарыялап, Жумгал, Кочкор райондук «Социалисттик мал чарба», «Эмгек туусу», республикалык «Кыргызстан пионери», «Советская Киргизия» газеталарынын «штаттан тышкаркы кабарчысы» деген күбөлүктөрдү алууга жетишип, «Бала кабарчы» атыккан. Анын публицистикалык духтагы «Баарынан адам күчтүү» аттуу аңгемеси 1962-жылы 9-класста окуп жүргөн кезинде «Жаш ленинчи» журналына жарыяланган. Райондук жана областтык «Нарын правдасы» газеталарына басылган соода, курулуш, үй-бүлө жагындагы кемчиликтерди сындаган «Сүрсүгөн интернат», «Чайканадагы албуут», «Аял айыптуу болбойбу?» деген сын макалалары айыл ичин уу-дуу кылып, бала кабарчынын атын чыгарган. Ал өзү окуган Кайырма орто меткебиндеги «Дүбүрт» адабий дубал газетасын жетектеген. Мына ошентип, бүгүнкү ири публицист С.Байгазиев кечөөкү мектептеги «бала кабарчыдан» башталып, өсүп чыккан. Ал окуучу кезинде эле алгачкы саамалык журналисттик тажрыйбага ээ болуп, ошондо эле коомдук темпераменти ойгонуп, ошондо эле публицистикалык жөнөдмү «бүчүр жарган»:

С.Байгазиевдин «Иниме кат» аттуу жогорку класстын окуучуларына жана айылдык жаштарга арналган публицистикалык-педагогикалык чыгармасы өз учурунда жаштардын арасында чоң резонанс жараткандыгы белгилүү. Канткенде адам улуу адам болот? Өспүрүм, жеткинчек кантип гражданин, атуул болот, маданияттуу, аң сезимдүү инсан болот? - деген маселени көтөргөн «Иниме кат» кезегинде «Ленинчил жаш» газетасына жарыяланып, ал газетанын сандарын жаштар талашып окушкан. Кыргызстан жаштар сыйлыгынын лауреаты, маркум акын Барчынбек Бугубаевдин мындайча эскерүүсүн келтирели: «Ошол кезде адабий

чөйрөгө өзгөчө бир кызыктуу ой-пикирлерди жараткан «Иниме кат» аттуу көркөм публицистикасы болчу. Ал китеп жаштарга ушунчалык бир жакшы маанай тартуулап, алардын сүйгөн китеби болгон. Бул китеп кол папкасында бар студент руханий таянычы бар экени байкалып тургандай болор эле. Университетте ошол китеп жөнүндө не бир кызуу талкуулар өтүп, не бир сонун пикирлер айтылуучу. Азыр ойлойм, ошол ой-пикирлерди жазып калганда балким күч-дем, жигерди артгыра турган идеяларды сактап калат белек деп» (Кыргыз-Туусу, 29.11.99.). Азыр «Иниме кат» адабият программасына кирип, мектеп окуучулары тарабынан көптөн бери үйрөнүлүп келүүдө. Бул эскирбей турган чыгарма. Анткени «Иниме катта» кандай гана мезгил болбосун жаш адамдын социалдашуу процессинде алдынан тосуп чыга турган дайымкы турмуштук проблемалар, инсан болуу маселелери курч козголуп, көркөм тил менен жаш акыл-эсти толкундата тургандай, ойлонтотолгонто тургандай кызыктуу жана таасирдүү баяндалган. Бекеринен педагогика илимдеринин кандидаты Жумаш Койчуманов бул чыгарманы өзүнчө бир «Педагогикалык поэма» деп атаган эмес. «Иниме кат» акча табуунун эмес, Адам болуунун жолун айткан чыгарма.

Публицистикалык олуттуу эмгектери үчүн республикалык «Кут билим» газетасы С.Байгазиевди 15 жолу «Жылдын мыкты автору» катары атап, даңаза кылган. Ушундан улам мектеп мугалими Таир Ашырбаев С.Байгазиевди «Педагогикалык публицистиканын атасы» деп бийик баа берип, мектептерде «Байгазиевдик окууларды» уюштурууну министрликке сунуштаганы бекеринен эмес. Коомдук-маданий, адабий, экология, демократия, саясат, этика темалары, глобалдашуу жана улут тагдыры, Батыш жана Чыгыш маселелери, улуттук идеология, улуттук нарк-дөөлөттөр, улутту сактоонун стратегияны жана тарбия концепциялары боюнча жазган публицистикалык, моралдык-философиялык эмгектери, макалалары үчүн окумуштуу-публицист “Кыргыз Эл жазуучусу” наамына татыган. Кыргызстан журналисттер союзунун 2 жолку лауреаты, атактуу журналист Төлөн Насирдинов, Мукай Сасыкулов, И.Арабаев, Ж.Бөкөнбаев атындагы сыйлыктардын лауреаты, «Кыргызстан маданияты» газетасынын «Жылдын мыкты чыгармасы» конкурстарынын жеңүүчүсү, «Кыргыз туусу» газетасынын идеология боюнча уюштурган конкурсунун алдыңкы байгесинин ээси жана коомдук уюмдардын «Айкөл Манас», «Кылым залкары», «Улут сыймыгы» медалдарына татыктуу болгон. «Катастрофа алдында ачылган сыр» аттуу глобалдык проблеманы козгогон публицистикалык чыгармасы үчүн С.Байгазиев Евразия жазуучулар гильдиясынын «Спасший мир» орденинин ээси болгон. «Манас» кыргыздардын дил жана тил бешиги» деген илимий-популярдуу публицистикалык китеби Манастын 1000 жылдыгына карата 1995-жылы өткөрүлгөн республикалык конкурстун 2-сыйлыгын жеңип алган. Ошондой эле, публицисттин «Манастануу» аттуу илимий-публицистикалык китеби Россияда, Германияда, Парижде, Нью-Йоркто өткөн бүткүл дүйнөлүк китеп көргөзмөлөрдүн алтын медалына татыктуу болуп, эмгектердин бүткүл дүйнөлүк каталогуна киргизилгендигин да белгилеп өтүү керек. С. Байгазиев 2021-жылы «Майдан» эркин гезити тарабынан соңку «он жылдыктын мыкты публицисти» катары аныкталып отурат.

С.Байгазиев улгайып калганына карабай азыр деле публицистикалык жигеринен жанбай активдүү иштеп келе жатат. Ал публицистикадагы топ күлүктөрдөн бөлүнүп, озуп бараткан аргымак – дулдулду элестетет. Улуттук идеология жөнүндө атайы аныктама чыгарбаса да С.Байгазиевдин эмгектеринде улуттук идеологиянын уңгулары, рухий, жарандык – патриоттук тарбиянын, өз алдынча индивидуалдуу инсанды калыптандыруунун

өзөктүү идеялары, гумандуу педагогиканын нарктары, улуу «Манастын» фундаменталдуу баалуулуктары жатат:

С.Байгазиевдин публицистикалык чыгармалары, эсселери, классикалык түстөгү макалалары эскирбес мүлктөр. Улуттук публицистиканын жүк көтөргөн нары, атаны С.Байгазиевдин чыгармачылыгы, эгемендүүлүктүн жылдарында улуттук аь сезимди ойготууда, жарандык атуулдук мекенчил рухту өстүрүүдө өзүнүн ургаалдуу ролун ойноду.

Залкар калемгердин 7 томдук публицистикасынын маани – музmunун, жаңылыгын, стилин изилдөө, С.Байгазиевдин улуттук публицистикадагы ролун, ордун, салымын системалуу талдап аныктоо алдыда турган актуалдуу илимий милдет болуп саналат.

Колдонулган адабияттар:

1. Рысбаев С. «Байгазиевдин бейнесине сүртүмдөр» - китепте: С.Байгазиев, Окутуунун жана тарбиялоонун философиясы - Бишкек, 2012.
2. Материалы международной конференции, - том 2, Бишкек, 2002, 90-91-б.
3. Садыков А. Кыргыз залкарлары - 5 том. Б.: - 2008ж.

References:

1. Rysbaev S. "Baygazievdin beynesine surtumdor" - kitepte: S.Baygaziev, Okutuunun zhana tarbiyaloonun philosophiyasy - Bishkek, 2012.
2. Materials of the international conference, - volume 2, Bishkek, 2002, 90-91-B.
3. Sadykov A. Kyrgyz zalkarlary - 5 vol. B.: - 2008zh.

УДК 821.512.122-3

DOI 10.33514/BK-1694-7711-2022-1 (1)-60-67

Кожабоева Д. А., Куланова С. Ш., Турсуманова Ф. Ж., Омаров Т. К.

Педагогикалык илимдердин магистри, ТКМПУ, ага окутуучу, Казакстан, Шымкент,
Ф. н. к., Шымкент университети, Казакстан, Шымкент,

Педагогика илимдеринин магистри, Шымкент университети, Казакстан, Шымкент,
Ф. н. к., ТКМПУ, ага окутуучу, Казакстан, Шымкент

Kozhabaeva D. A., Kulanova S. S., Tursumanova F. Zh., Omarov T. K.

Магистр педагогических наук, старший преподаватель ЮКГПУ. Казакстан, Шымкент,
К.ф.н., Шымкентский университет, Казакстан, Шымкент,

Магистр педагогических наук, Шымкентский университет, Казакстан, Шымкент,
К.ф.н., старший преподаватель ЮКГПУ. Казакстан, Шымкент

Kozhabaeva D. A., Kulanova S. S., Tursumanova F. Zh., Omarov T. K.
Master of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, SKSPU, Kazakhstan, Shymkent.

Ph.D., Shymkent University, Kazakhstan, Shymkent.

Master of Science in Education, Shymkent University, Kazakhstan, Shymkent.

Ph.D., senior lecturer, SKSPU, Kazakhstan, Shymkent.

**ШАХАНОВДУН ЧЫГАРМАЧЫЛЫГЫНЫН КӨРКӨМӨЛҮК ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ
ШАХАНОВ ШЫГАРМАЛАРЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ЕРЕКШЕЛІГІ**